

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแบบพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่
2. แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วม
4. แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา
5. โครงการสานฝันคุณธรรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแบบพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ที่ได้ทรงพระราชทานไว้เนื่องในวโรกาสต่างๆ พอจะสรุปความหมายของ ทฤษฎีใหม่ (New theory) น่าจะหมายถึง แนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกษตรกรที่มีที่ดินถือครองประมาณ 10-15 ไร่ สามารถมีน้ำใช้เพื่อการเกษตรอย่างพอเพียงตลอดปี และใช้น้ำกับที่ดินที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้มีกินแบบอัตรภาพ คือไม่ได้รวยมาก แต่พอกิน ไม่อดอยาก โดยการแบ่งที่ดินถือครองออกเป็นสัดส่วน ดังนี้ ส่วนที่หนึ่งร้อยละ 30 ของพื้นที่สำหรับขุดสระ ส่วนที่สองร้อยละ 60 ของพื้นที่สำหรับทำนาปลูกข้าวและปลูกพืชไร่ทำสวน และส่วนที่สามร้อยละ 10 ของพื้นที่สำหรับเป็นที่สำหรับบริการ เช่น ทางเดิน ที่อยู่อาศัย หรืออื่นๆ (สุนทร กุลวัฒน์วารพงศ์. 2544 : 69)

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตอนหนึ่งว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกค้ำรองรับบ้านเรือนตัวอาคาร ใว้แน่นอน สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็มแต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป และความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ได้แก่ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่ต้องเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับ

พอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็น อย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบและ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล(อำนวย คำคือ. 2550 : 38)

สมพงษ์ บุญญะ (2549 : 26) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง จากปรัชญาที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาว ไทยว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการที่มีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัด ระวังอย่าง ยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนัก ธุรกิจในทุกระดับให้มี จิตสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อม ต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและ วัฒนธรรมจาก โลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีใหม่ New Theory : เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแบบพออยู่พอกินเน้นการ บริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อทำการเกษตรให้เกิดประ โยชน์สูงสุด แนวทฤษฎีใหม่ กำหนดขึ้น ดังนี้

1. ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นการผลิตเพื่อพึ่งพาตนเองได้ เน้นความพออยู่พอกิน ในระดับประหยัด โดยเริ่มจากการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 อัตราส่วนนี้สามารถปรับได้ตามความเหมาะสม แล้วดำเนินการดังนี้

พื้นที่ส่วนที่ 1 ประมาณ 30 % ใช้สำหรับขุดสระเก็บกักน้ำเพื่อใช้ในการเก็บกัก น้ำฝนและใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ

พื้นที่ส่วนที่ 2 ประมาณ 30 % สำหรับปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหาร สำหรับใช้เลี้ยงครอบครัว เป็นการลดค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้

พื้นที่ส่วนที่ 3 ประมาณ 30 % สำหรับปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อให้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริ โภคก็สามารถนำไปขายเป็นรายได้

พื้นที่ส่วนที่ 4 ประมาณ 10 % สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง และ โรงเรือนอื่น ๆ เช่น เล้าสัตว์ เรือนเพาะชำ

2. ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 การรวมกลุ่ม เป็นการดำเนินงานที่มุ่งเน้นความพอเพียงระดับชุมชนเมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนเองได้ผลแล้ว ก็เริ่มต้นขั้นที่ 2 คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

2.1 การผลิต เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นตอนเตรียมดินการหาพันธุ์พืช ปุ๋ย กากจืดน้ำ และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก

2.2 การตลาด เมื่อมีผลผลิตแล้วจะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาผู้ซื้อข้าวรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวบรวมขายผลผลิตให้ได้ราคาดีและลดค่าใช้จ่ายของต้นทุนลง

2.3 การเป็นอยู่ เช่น กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ในขั้นนี้เกษตรกรควรมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ เสื้อผ้าที่พอเพียง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าทุกคนรอบครัวต้องผลิตสิ่ง

สรุปได้ว่าการเกษตรแบบพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่ จะต้องมีกรปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม บริบทและความพร้อมเกษตรกรรวมทั้งการสนับสนุนจากครอบครัวชุมชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อทำการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันที่ 4 ธันวาคม 2540 ความว่า “เศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง” (สุนทร กุลวัฒน์วารพงศ. 2544 : 39)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันที่ 4 ธันวาคม 2541 ความว่า “พอมีพอกินก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง” (สุนทร กุลวัฒน์วารพงศ. 2544 : 29)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น

และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549 : 3-9) ได้ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไปดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดีการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ

หลักการว่าด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นกรอบมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนียาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดี ที่ไม่มากเกินไป

ไม่น้อยเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ มีหลักของความพอประมาณ (พอดี) 5 ประการ จากข้อสรุปของสภาพพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ดังนี้

3.1.1 พอดีด้านจิตใจ คือ เข้มแข็งมีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรประนีประนอมนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม

3.1.2 พอดีด้านสังคม คือ ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

3.1.3 พอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบรอบและเกิดความยั่งยืนสูงสุด

3.1.4 พอดีด้านเทคโนโลยี คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการเป็นประโยชน์ ต่อสภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและพัฒนาจากภูมิปัญญาชาวบ้านก่อน

3.1.5 พอดีด้านเศรษฐกิจ คือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

3.2 ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ มีหลักของความมีเหตุผลดังนี้

3.2.1 ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ

3.2.2 ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพ

3.2.3 ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าขายประกอบอาชีพ แบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

3.2.4 ไม่หุยนึ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก

3.2.5 ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดเลิก สิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไปไม่ก่อความชั่วให้เป็นเรื่องทำลายตนเอง ทำลายผู้อื่น พยายามเพิ่มพูน รักษาความดีที่มีอยู่ในห้วงกามสมบัติ ยิ่งขึ้น

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (Self Immunity) หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกล้และไกล มีหลักของการมีภูมิคุ้มกัน ดังนี้

3.3.1 มีความรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

3.3.2 มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน และแบ่งปัน

4. เจื่อนใจ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เจื่อนใจความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เจื่อนใจคุณธรรม (Moral) ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ ไม่ตระหนี่

5. แนวทางปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีโดยนัยแห่งความสัมพันธของ 5 ส่วนประกอบในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทุกองค์ประกอบสามารถที่จะแสดงความเชื่อมโยงกันได้ และเป็นกรอบปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ในทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสมดุลที่ยั่งยืนในการกระทำหรือในกิจกรรมใดๆ ทั้งในระดับจุลภาคหรือในระดับมหภาค ตั้งแต่ระดับปัจเจกชน ครัวเรือน ชุมชน ไปจนถึงสังคมส่วนรวมได้เป็นอย่างดี หากมีความเข้าใจในคุณลักษณะและเจื่อนใจที่ได้กล่าวข้างต้น

บุรุษย์ ศิริมหาสาร, สัมฤทธิ์ สุขมั่ง และพัชรา กวางทอง (2546 : 149) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดเรื่องการดำเนินชีวิตโดยเน้นหลักการพึ่งตนเองและช่วยตนเองให้มากที่สุด โดยใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ และถ้ามีเหลือก็ให้ออมไว้ และเมื่อตนเองมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้แล้ว ก็ร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็ง

กังสดาล อยู่เย็น (2544 : 42) อธิบายถึงคำว่าพอเพียงว่า ไม่ได้หมายถึงความประหยัด แต่หมายความว่าความพอดี ไม่มากไม่น้อย พออยู่พอกิน สามารถ ดำรงชีวิตได้ตามอัธยาศัย และมีความเหมาะสมทั้งนี้ได้กำหนดกรอบความพอเพียงไว้ 2 ประการคือ ความพอเพียงเพื่อการดำรงชีพ และความพอเพียงเพื่อการปฏิสัมพันธ์ที่ดีในสังคม

กรมวิชาการ (2546 : 160) ได้กล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึงพอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ ด้วยกันคือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น

และทำลายมาก

3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรม จึงจะมั่นคง เช่น เศรษฐกิจของจังหวัดตราด ขณะนี้ไม่กระทบกระเทือนจากพองสบู่แตก ไม่มีคนตกงาน เพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ ทำการประมง และการท่องเที่ยว

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ฉาบฉวย เดี่ยวงานเดี่ยวรวยแบบกะทันหันเห็นดีงาน ไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนั้นประสาหมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกินจึงสุขภาพจิตเสีย เครียด เพี้ยน รุนแรง ฆ่าตัวตาย คิดยา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสุข ความสุขคือความเป็นปกติ และยั่งยืน ซึ่งเราเรียกว่าเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่นๆ เช่น

7.1 เศรษฐกิจพื้นฐาน

7.2 เศรษฐกิจสมดุล

7.3 เศรษฐกิจบูรณาการ

7.4 เศรษฐกิจศีลธรรม

และนี่แหละคือเศรษฐกิจทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้ามาด้วยกันทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่าเศรษฐกิจเป็นคำที่มีความหมายที่ดีที่หมายถึงความเจริญที่เชื่อมโยงกายใจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน แต่เมื่อได้มีการนำเอาคำว่าเศรษฐกิจไปใช้ในลักษณะแบบแยกส่วนที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่น ๆ จนเสียสมดุลและวิกฤติ

ณัฐรัฐ สุขประเสริฐ (2550 : 30) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวและทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ยังจะต้องเกิดขึ้นพร้อมกันโดยหากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งก็จะไม่ถือว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์นั้นนอกจาก

ต้องมีองค์ประกอบทั้ง 3 พร้อมกันแล้ว ยังจะต้องขึ้นกับเงื่อนไขที่สำคัญอีก 2 ประการ ได้แก่ ความรู้และคุณธรรมซึ่งก็เป็นเงื่อนไขจำเป็นที่ต้องเกิดขึ้นพร้อมกัน โดยขาดตัวใดตัวหนึ่งไม่ได้เช่นกัน

สรุปได้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพยายามพึ่งตนเองช่วยตนเองให้ได้มากที่สุดที่จะทำได้ให้ “พอมี พอกิน “ โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถจะผลิตเองได้ก็แลกเปลี่ยนหรือซื้อจากภายนอก แต่ควรซื้อและใช้จากของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศให้ได้มากที่สุดพยายามก่อกำหนดน้อยที่สุด และควรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย เพื่อให้มีรายจ่ายไม่เกินรายรับ

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมร่วม

การสร้างค่านิยมร่วม (Shared Common Value) ค่านิยมร่วมตามความหมายของนักวิชาการหลายคน เช่น ปีเตอร์ เจ. โรมีส, โรเบิร์ต เอช. วอเตอร์แมน และริชาร์ด ปาสกาล ได้ใช้เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติงานเป็นประจำจนกลายเป็นธรรมเนียมหรือเอกลักษณ์ของกลุ่ม ค่านิยมร่วมที่สำคัญประกอบด้วย

1. ค่านิยมทางอุดมการณ์หรือความคิด
2. ค่านิยมทางด้านประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติ
3. ค่านิยมทางด้านระบบหรือความต่อเนื่องขององค์ประกอบย่อย
4. ค่านิยมทางด้านเครื่องมือหรือวัตถุที่ใช้

ค่านิยมที่จะจูงใจให้คนทำงานและมีพลังขับให้สมาชิกทุกคนในการทำงานต้องเสริมสร้างให้ได้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ เช่น

อุดมการณ์ : คนทำงานคือคนที่มีคุณค่าต่อสังคม

ธรรมเนียม : คนในองค์กรมีการทำงานเป็นประจำจนเป็นพฤติกรรมปกติของคนในองค์กร ผู้ใดไม่ทำงานถือว่าเป็นพฤติกรรมไม่ปกติและไม่มีคุณค่า

ระบบ : คนทุกคนที่เป็นสมาชิกขององค์กรต่างทำงานตามบทบาทหน้าที่กันทุกคน
 ปรัชญาการณ (วัตถุ / เครื่องมือ) : พฤติกรรมที่เป็นสมาชิกขององค์กรต่างทำงานตามบทบาทหน้าที่กันทุกคน

การสร้างค่านิยมร่วมจึงถือเป็นวิธีการที่สำคัญในการเสริมแรงหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล ซึ่งตามปกติการเปลี่ยนแปลงเจตคติในทิศทางเดียวกันจะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงเจตคติในทิศทางที่สวนทางกัน เช่น ถ้ายอมรับค่านิยมร่วมว่า การทำงานเป็นสิ่ง

มีคุณค่ายิ่งเห็นสมาชิกในองค์กรยึดมั่นในค่านิยม และมุ่งมั่นทำงานเป็นประจำก็จะยิ่งเพิ่มเจตคติในเชิงบวกต่อค่านิยมการทำงานมากขึ้น การเพิ่มค่านิยมให้มีปริมาณมาก ๆ จะทำให้คนเกิดความทะยานอยากที่จะมีพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกันกับค่านิยมร่วมมากขึ้นตามไปด้วย บางครั้งจะเรียกผลของการมีค่านิยมแบบนี้ว่า "ปิγμαเลียนเอฟเฟ็ค" (Pygmalion Effect)

การสนองความต้องการทางด้านสรีระ (Reply to Physiological Needs)

การดำเนินการให้บุคลากรได้รับสวัสดิการ ค่าตอบแทน การประกันสังคม และคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงาน โดยเฉพาะความปลอดภัยในการทำงานอย่างน้อยที่สุดให้มีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดจะมีส่วนสำคัญในการสนองความต้องการทางด้านสรีระแก่บุคคลทุกคนในองค์กร

การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) การที่บุคคลจะมีพลังอำนาจในตนเองได้นั้นจะต้องใช้วิธีการที่สำคัญ 3 ด้านคือ

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) เพื่อให้บุคคลได้มีความรอบรู้และรับรู้สิ่งเปลี่ยนแปลงรอบข้างที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น จัดทำจดหมายข่าวขององค์กร ฝึกอบรมทักษะใหม่ ๆ หรือศึกษาต่อ เป็นต้น
2. การเสริมสร้างพลังอำนาจโดยการเปิดโอกาส (Opportunity) ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น รับฟังความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะ ร่วมกันพัฒนาคุณภาพบริการหรือผลิตภัณฑ์ เป็นต้น
3. การเสริมสร้างพลังอำนาจโดยการให้อำนาจที่เป็นทางการ (Authority) เช่น แต่งตั้งให้เป็นประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพงาน ประธานการจัดงานสังสรรค์ในองค์กร ปรับเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น เป็นต้น

แนวคิดทฤษฎีในการบริหารการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาระดับพื้นฐาน
ทฤษฎีการบริหารให้แนวใหม่

1. การจัดการคุณภาพ (Quality Management : QM)

การจัดการคุณภาพ หมายถึง การจัดการกระบวนการต่าง ๆ ให้มีคุณภาพเริ่มตั้งแต่การออกแบบไปจนถึงการผลิตและการส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพให้แก่ลูกค้า
(เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. 2545 : 2)

การจัดการคุณภาพมีเครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ จำนวนมากแต่ในที่สุด

จะบูรณาการเข้าด้วยกัน โดยการใช้เครื่องมือและเทคนิคหลายอย่างผสมผสานกัน เนื่องจากองค์การส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือและเทคนิคหลายอย่างมากกว่าจะยึดอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลเป็นเพราะเครื่องมือและเทคนิคแต่ละอย่างมีวัตถุประสงค์และบทบาทต่างกัน ผลของการปรับปรุงคุณภาพเป็นผลสะสมมาจากการใช้เครื่องมือและเทคนิคหลายอย่างซึ่งเกิดขึ้นในระยะยาว เทคนิคสำคัญได้แก่ (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. 2546 : 151)

1. การวิเคราะห์รูปแบบความล้มเหลวและผลกระทบ (Failure Mode and Effect Analysis) หรือ FMEA
2. การควบคุมกระบวนการทางสถิติ (Statistical Process Control) หรือ SPC
3. การกระจายหน้าที่คุณภาพ (Quality Functional Deployment) หรือ QFD
4. การกระจายนโยบาย (Policy Deployment)
5. การมาทันเวลาพอดี (Just- In -Time) หรือ JIT
6. การเทียบระดับ (Bench Marking)
7. 5 ส (5 S)
8. 6 ซิกมา (Six Sigma)
9. ตัวชี้วัดองค์กรคุณภาพ
  - 9.1 สินค้าหรือบริการมีคุณภาพสูงกว่า
  - 9.2 ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า
  - 9.3 เวลาส่งมอบรวดเร็วกว่า
  - 9.4 ผลผลิตภาพสูงกว่า

2. เทคนิค Balanced Scorecard

Balanced Scorecard เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1992 โดย Robert S. Kaplan และ David P. Norton จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดผลการปฏิบัติงานระดับองค์กรของภาคเอกชนใน 4 ด้าน คือ ด้านลูกค้า (Customers) ด้านกระบวนการภายในองค์กร (Internal Business Processes) ด้านองค์กร (Learning and Growth) และด้านการเงิน (Financial)

ในประเทศไทยมีการนำระบบ Balanced Scorecard มาใช้ประเมินผลองค์กรที่เป็นรัฐวิสาหกิจ บริษัท และธนาคารหลายแห่ง และสำนักงาน ก.พ. ได้นำ Balanced Scorecard

มาใช้เป็นกรอบแนวทางกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (CSF) และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPI) ขององค์กรในการพัฒนาระบบบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาองค์กร จากทุกมุมมองอย่างครบถ้วนทั้ง 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร มุมมองด้านองค์ประกอบภายในองค์กร มุมมองด้านวัฒนธรรม และมุมมองด้านการเงิน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2546 : 15 – 16)

เทคนิค Balanced Scorecard เป็นการประเมินผลที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ขององค์กรเน้นที่ความสมดุลในด้านต่างๆ ตามภารกิจขององค์กรมีองค์ประกอบดังนี้ (ยุทธนา แซ่เตียว. 2547 : 75-80)

1. มุมมองทางกลยุทธ์ที่สมดุล ซึ่ง Balanced Scorecard มีมุมมองพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา
  2. แผนที่กลยุทธ์ (Strategy map) เป็นการนำเสนอความสัมพันธ์ของกลยุทธ์ต่างๆ ในรูปแบบแผนที่กลยุทธ์ (Strategy map) เพื่อง่ายต่อการสื่อสารและทำความเข้าใจ
  3. วัตถุประสงค์ทางกลยุทธ์ (Strategic Objective) และการวัดผลด้วยตัวชี้วัดจะบอกกับเราว่า จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเราสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ทางกลยุทธ์ตามเป้าหมายที่เราตั้งไว้หรือไม่
  4. การแปลงแผนกลยุทธ์ (Strategy) ไปสู่แผนปฏิบัติ (Action plan) ซึ่งต้องจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
  5. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM)
- การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีหลักการสำคัญและกรอบแนวคิดดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 9-19)

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้สามารถตัดสินใจดำเนินการ ได้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด
2. หลักการใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลาง (School Center) สถานศึกษาจะเป็นหน่วยงานบริหาร ไม่ใช่ผู้ถูกบริหาร สถานศึกษาจะเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพของเด็ก สามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ทิศทางการวางแผนการจัดการศึกษาของตนเอง ที่สอดคล้องกันทั้งในระดับส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษาท้องถิ่นและชุมชน
3. หลักการมีส่วนร่วม (Collaboration Participation) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ทุกฝ่ายได้ความร่วมมือในการบริหาร การตัดสินใจและการจัดการศึกษาทำให้เกิดความตระหนัก และความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของ

4. หลักการพึ่งตนเอง (Self management) เน้นให้สถานศึกษามีระบบ การบริหารตนเอง มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบการดำเนินงานตามความพร้อมและสถานการณ์ ของสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมองเห็นจุดหมาย เป้าหมายของสถานศึกษาตรงกัน สามารถ บูรณาการสภาพการณ์ของท้องถิ่นกับสถานศึกษามาส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ด้วยความ ภาคภูมิใจ

5. หลักการประสานงาน (CO - Ordination) สามารถประสานงานกันได้ทุก ระดับทั้งแนวตั้งและแนวนอน เป็นกิจกรรมที่ต้องเน้นและเข้มแข็ง ทั้งสร้างความเข้าใจระหว่าง บุคลากรในสถานศึกษาและบุคลากรภายนอก รวมทั้งการประสานงาน แสวงหา ความร่วมมือ ความช่วยเหลือ ทั้งทรัพยากรและเทคนิควิธีการใหม่ ๆ

6. หลักความต่อเนื่องและหลากหลาย (Continuity and Diversity) การบริการจำเป็นต้องมีความต่อเนื่องใช้เวลารวมทั้งการการใช้เทคนิคการบริหาร จะต้องมีความหลากหลายและสอดคล้องกัน มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน สามารถปรับใช้การบริหาร ตามสถานการณ์ที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ได้

7. หลักการพัฒนาตนเอง (Self- improvement) สถานศึกษาจะต้องพัฒนา ไปสู่องค์กรการเรียนรู้ พัฒนาคณะครูอยู่เสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนา ทั้งการพัฒนาองค์กรพัฒนา วิชาชีพพัฒนาบุคคลและพัฒนาทีมงาน โดยนำองค์ประกอบเหล่านี้มาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็น วิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษานั้น ๆ

8. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check Balance) ส่วนกลางและเขตพื้นที่ การศึกษาจะกำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานและจะมีองค์กรตรวจสอบคุณภาพนี้ จะเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

โดยสรุปหลักการบริหาร โรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะต้องคำนึงถึง หลักธรรมรัฐ หรือธรรมภิบาล ทั้ง 6 ประการ มาประกอบการบริหารด้วย คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความ ค้ำคูณค่า โดยจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาครูในสถานศึกษาในด้านความรู้ ความสามารถและการจัดทรัพยากรในสถานศึกษา

3. หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

ความรับผิดชอบ และนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์กรอย่างแท้จริง เป้าหมายดังกล่าวรวมไปถึงความรับผิดชอบ การเปิดเผยโปร่งใส การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย หลักการ 6 ประการ ซึ่งได้ใช้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้แก่ (สำนักงาน ปฎิรูปการศึกษา. 2545 : 14-16)

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรมเป็นที่ยอมรับต่อสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ เหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ทำตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยตรงกล้าให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างได้แก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคน ในชาติ โดยปรับปรุงกลไกในการทำงานขององค์กรทุกองค์การให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบสอบถามความถูกต้องได้

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกต่อ ความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้น ตลอดจนการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลงาน การกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยตรงกล้าให้คนไทยเป็นคนประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืนนาน

การนำธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท ทุกระดับ เพราะธรรมาภิบาล เป็นการบริหารจัดการที่ดี เป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง จึงจำเป็นต้องดำเนินการตามหลักการหรือแนวทางธรรมาภิบาล จึงจะเป็นการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวโน้มสภาพ ปัญหา และความต้องการ

ในยุคโลกาภิวัตน์ นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรหรือหน่วยงาน และเป็นหลักประกันความสำเร็จในการบริหารจัดการ(ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 174-175)

4. กระบวนการของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์จะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญๆ 4 ขั้นตอน (Richard S. Williams. 1998 : 25-27 และทศพร ศิริสัมพันธ์. 2543 : 151-152) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

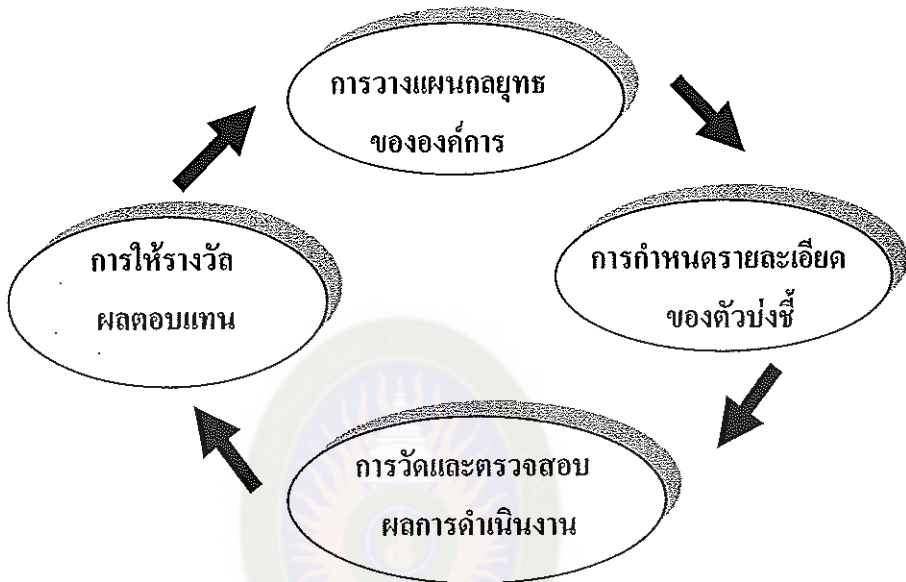
1. การวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องทำการกำหนดทิศทาง โดยรวมว่าต้องการที่จะทำอะไรอย่างไรซึ่งเป็นเรื่องของการวางยุทธศาสตร์หรือวางแผนกลยุทธ์ เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร(SWOT Analysis) และให้ได้มาซึ่งเป้าประสงค์สุดท้ายที่ต้องการขององค์กรหรือวิสัยทัศน์(Vision) อันจะนำไปสู่การกำหนดพันธกิจ(Mission) วัตถุประสงค์ (Objective) เป้าหมาย (Target) และกลยุทธ์การดำเนินงาน (Strategy) รวมทั้งพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จขององค์กร (Critical Success Factors) และสร้างตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators) ในด้านต่างๆ

2. การกำหนดรายละเอียดของตัวบ่งชี้วัดผลดำเนินงาน เมื่อผู้บริหารขององค์กรได้ทำการตกลงร่วมกับตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงานแล้วจะเริ่มดำเนินการสำรวจเพื่อหาข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับสภาพในปัจจุบัน (Baseline Data) เพื่อนำมาช่วยในการกำหนดความชัดเจนของตัวบ่งชี้ดังกล่าว ทั้งในเชิงปริมาณ (Quantity) คุณภาพ (Quality) เวลา (Time) และสถานที่หรือความครอบคลุม (Place) อันเป็นเป้าหมายที่ต้องการของแต่ละตัวบ่งชี้

3. การวัดและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละตัวบ่งชี้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เช่น รายเดือน รายไตรมาส รายปี เป็นต้น เพื่อแสดงความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้ในบางกรณีอาจจะจัดให้มีคณะบุคคลเพื่อทำการตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นเรื่อยๆ ไปได้

4. การให้รางวัลตอบแทน หลังจากที่ได้พิจารณาผลการดำเนินงานแล้ว ผู้บริหารจะต้องมีการให้รางวัลตอบแทนตามระดับของผลงานที่ได้ตกลงกันไว้ นอกจากนี้ อาจจะมีการให้ข้อเสนอแนะหรือกำหนดมาตรการบางประการเพื่อให้มีการปรับปรุงผลงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากรายละเอียดของกระบวนการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้นสามารถจะสรุปเป็นแผนภาพเพื่อเพิ่มความเข้าใจได้ดังนี้

ภาพที่ 2 กระบวนการของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

5. แนวคิดเชิงระบบในโรงเรียน (System Approach)

หากวิเคราะห์ระบบการทำงานในโรงเรียนพบว่าภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นระบบใหญ่ๆ จะมีระบบอื่นๆที่เป็นระบบสนับสนุนซ่อนอยู่ ระบบเหล่านี้เป็นกระบวนการทำงานในโรงเรียนตามมาตรฐาน และตัวป่งชี้ด้านปัจจัย และกระบวนการที่จำเป็นต่อการประกันคุณภาพการทำงานทั้งนี้เพราะทุกระบบการทำงานสัมพันธ์กันเพื่อบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนนั่นคือ การพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

ระบบหลัก (Core System) คือ ระบบการเรียนรู้ ระบบดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียน และระบบกิจกรรมนักเรียน

ระบบสนับสนุน (Support System) คือ ระบบการนำองค์กร ระบบยุทธศาสตร์ ระบบการดูแลนักเรียน ระบบคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ ระบบการพัฒนาบุคลากร ระบบชุมชนสัมพันธ์และระบบสารสนเทศ (สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้, 2547 : 4-5)

6. การพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

การพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ควรทำเป็น 2 ระบบคือ ระดับบุคคลและระดับองค์กร โดยยึดแนวคิดในวินัย 5 ประการ และเน้นการทำเป็นระบบ

(กรมวิชาการ. 2545 : 37-38)

ระดับบุคคล หมายถึง บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

1. ปลุกฝังทัศนคติ และค่านิยม สถานศึกษาให้ทุกคนรับทราบและเข้าใจ ในการตัดสินใจครั้งสำคัญ ๆ ทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ

2. พัฒนาทักษะความสามารถ โดยสถานศึกษาจะต้องพัฒนาทักษะให้ สอดคล้องกับอาชีพและตำแหน่งของบุคลากร

3. ปลุกฝังความภูมิใจและความเป็นเจ้าของสถานศึกษาที่ต้องร่วม รับผิดชอบต่อผู้เรียน และบริการ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสังคม

ระดับสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ

1. การมีวิสัยทัศน์สถานศึกษาที่ชัดเจน ปฏิบัติโดยได้รับการยอมรับจาก ทุกคนในสถานศึกษาที่เป็นเสมือนหลักชัยที่ทุกคนมุ่งมั่น ไปให้ถึง

2. จัดโครงการสร้างพื้นฐาน ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ประกอบการทำงาน และสนับสนุนกระบวนการการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด เครือข่ายสื่อสารในสถานศึกษา

3. มีระบบบริหารและระบบการทำงานที่ได้มาตรฐานมุ่งคุณภาพที่จะทำให้ สถานศึกษาก้าวหน้าบรรลุวิสัยทัศน์ที่ดีที่กำหนดไว้เช่น ระบบการวางแผน ระบบการเงิน ระบบ การเรียนการสอน ระบบการพัฒนาบุคลากร ระบบการพัฒนางานองค์กรและผู้นำ ระบบการทำงาน เป็นทีม ระบบการบริหารเชิงคุณภาพ

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ เป็นการผนวกการบริหารงานทุกๆ ด้านอย่างเป็น ระบบพร้อมทั้งมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์สถานศึกษาที่ตั้งไว้ ในการดำเนินงานทั้งระบบและระดับสถานศึกษานั้นจะต้องมีการทบทวนกระบวนการ ดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าสถานศึกษาจะไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ได้

โครงการสานฝันคุณธรรมสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1. ความเป็นมาของโครงการคุณธรรม

ภายใต้นโยบายของรัฐบาล ที่ให้หน่วยงานภาครัฐน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้นำกรอบแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน โดยการ

จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน เมื่อเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้แล้ว จะต้องเกิดความยั่งยืนและต่อเนื่องจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกหลานด้วย (ส.ป.ก.) จึงให้ความสำคัญกับลูกหลานของเกษตรกร ซึ่งจะเป็นผู้ได้รับที่ดินตกทอดในอนาคต ได้เรียนรู้และพัฒนาการเกษตรรวมทั้งพัฒนางานของ (ส.ป.ก.) ให้มีประสิทธิภาพขึ้น (ส.ป.ก.) จึงได้จัดทำ "โครงการสานฝันยุวเกษตรกรในโรงเรียนขยายโอกาสเขตปฏิรูปที่ดิน" เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา ในปี 2550 ขึ้น โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน สำหรับแนวทางการดำเนินงาน ส.ป.ก. จะทำการคัดเลือกโรงเรียนขยายโอกาสที่เข้าร่วมโครงการในระยะแรก 800 แห่งแล้วจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร 800 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกประมาณ 40 คน โดยทางโรงเรียนจะจัดทำกิจกรรมสอนเสริมเพื่อฝึกอบรมสิทธิหน้าที่และสร้างวินัยให้ยุวเกษตรกร จากนั้นจะดำเนินกิจกรรม "ครอบครัวความสุขเศรษฐกิจพอเพียง" โดยคัดเลือกยุวเกษตรกร 1 ราย ในแต่ละกลุ่มที่ครอบครัวอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินมาร่วมกิจกรรมนี้ พร้อมจัดทำเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนของครอบครัว โดย (ส.ป.ก.) จะนำครอบครัวความสุขทั้ง 800 ครอบครัว ศึกษางานนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอยุธยา และกาญจนบุรี เพื่อนำไปปฏิบัติขยายผลการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ (ส.ป.ก.) กรมส่งเสริมการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียน และยุวเกษตรกรจัดกิจกรรมเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรทั้ง 800 โรงเรียน 32,000 คน เพื่อทำเป็นโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน พร้อมทั้งคัดเลือกโรงเรียนดีเด่น 70 โรงเรียนไปศึกษาดูงานที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร เพื่อนำมาขยายผลและเรียนรู้เสริมกิจกรรมกลุ่มยุวเกษตรกรต่อไป ส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ส.ป.ก.) แม่ฮ่องสอน มีเป้าหมายในการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนขยายโอกาสเขตปฏิรูปที่ดิน โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาส ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร รวม 6 กลุ่ม คือ 1) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 อำเภอป่า 2) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 อำเภอแม่ลาน้อย 3) โรงเรียนสบเมยวิทยาคม อำเภอสบเมย 4) โรงเรียนขุนยวมวิทยา อำเภอกันยวม 5) โรงเรียนบ้านไร่ อำเภอแม่สะเรียง 6) โรงเรียนบ้านผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

2. โครงการสานฝันยุวเกษตรกรในโรงเรียนขยายโอกาสเขตปฏิรูปที่ดิน

2.1 หลักการและเหตุผล

หลักสำคัญของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม(ส.ป.ก.) ภายใต้ นโยบายแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนโยบายของรัฐ คือการ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน โดยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนและนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามวิถีพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือเกื้อกูล และนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน

นอกจาก (ส.ป.ก.) จะให้ความสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรแล้วยังเน้นการ พัฒนาบุคลากรเกษตรกรหรือยุวเกษตรกรซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับที่ดินตกทอดในอนาคต ได้เรียนรู้ การพัฒนาการเกษตรรวมทั้งเพื่อพัฒนางานของ (ส.ป.ก.) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น(ส.ป.ก.) จึงได้ จัดกระบวนการเพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งเป็นบุคลากรเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดินในรูปแบบของการบูรณาการองค์ความรู้ เพื่อการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน ต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์

2.2.1 เพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2.2.2 เพื่อให้บุคลากรผู้ที่จะได้รับที่ดินตกทอดตาม พ.ร.บ. ในอนาคต “สิทธิและหน้าที่” ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินระยะเวลาดำเนินงานดำเนินการตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2550 – กันยายน 2551 กลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนขยายโอกาส 1,834 โรงเรียนประกอบด้วยปี 2550 (ต่อเนื่อง) 834 โรงเรียน ปี 2551 จำนวน 1,000 โรงเรียน กลุ่มบุคลากรใน โรงเรียนขยายโอกาส 1,834 กลุ่ม ประมาณ 83,000 คน

2.3 แนวทางการดำเนินงาน

สร้างและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสเขตปฏิรูปที่ดิน 6,848 โรงเรียน และบุคลากร 2.4 ล้านคน (ผู้ที่จะได้รับที่ดินตกทอดในอนาคต) ให้มีความรู้ความ เข้าใจเรื่อง “สิทธิและหน้าที่” ของเกษตรกรที่จะได้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

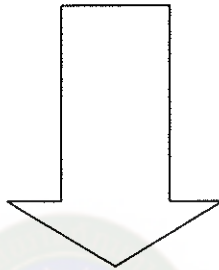
สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการจัดการระหว่างโรงเรียน ยุวเกษตรกรและครอบครัว เกษตรกรเป้าประสงค์การสร้างและพัฒนาบุคลากรสานฝันบุคลากรในโรงเรียนขยาย โอกาสเขตปฏิรูปที่ดิน

หลักพื้นฐานการพัฒนาเยาวชนเกษตร

ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

หลักการตามพ.ร.บ. ปฏิรูปที่ดิน มาตรา (มาตรา 39)

ที่ดินที่เกษตรกรได้รับจากการปฏิรูปที่ดินจะตกทอดไปสู่บุตรของเกษตรกรเท่านั้น

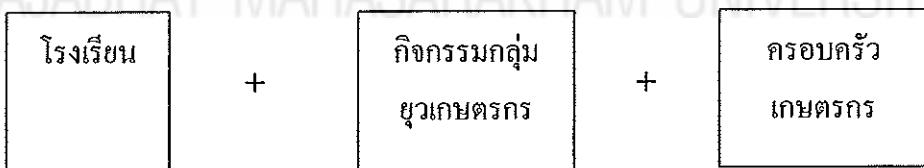

แนวทางปฏิบัติ

1. สร้างและพัฒนาเยาวชนเกษตรกรใน โรงเรียนขยายโอกาสเขตปฏิรูปที่ดิน

- 6,848 โรงเรียน
- เยาวชนเกษตรกร 2.4 ล้านคน(ผู้ที่จะได้รับที่ดินตกทอดในอนาคต)เพื่อให้มีฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่อง“สิทธิ”และ “หน้าที่” ของเกษตรกรที่จะใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการจัดการระหว่าง

ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 ลักษณะโครงการ/กิจกรรมกลุ่ม

เป็นการสร้างและพัฒนากลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียนขยายโอกาสเขตปฏิรูปที่ดิน โดยมีกิจกรรมดังนี้

จัดตั้งกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียน

1. ครอบครัวยุวกศกเสรมฐกิจพอเพียง โดยการคัดเลือกยุวกศกตรกร 1 ราย ที่ครอบครัวยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินและพร้อมที่จะจัดทำแปลงเรียนรู้
2. เรียนรู้เสรมฐกิจพอเพียงสำหรับสมาชิกกลุ่มยุวกศกตรกร
3. โรงเรียนจัดกิจกรรมสอนเสริม/อบรม “สิทธิและหน้าที่” เพื่อเสริมสร้างวินัย
4. จัดการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาทักษะแก่ยุวกศกตรกรในโรงเรียนและครอบครัวยุวกศกตรกรที่ชนะเลิศระดับจังหวัด
5. คัดเลือกโรงเรียนดีเด่นจังหวัด ศึกษาดูงานศูนย์ศิลปะชีปะขาวไทย เพื่อขยายผล/เรียนรู้ เสรมกิจกรรมกลุ่มยุวกศกตรกร (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. 2551 : 12-13)

โครงการสานฝันยุวกศกตรกรโรงเรียนหนองแ้ววิทยา

ชื่อโครงการ โครงการสานฝันยุวกศกตรกรโรงเรียนหนองแ้ววิทยา

เฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา
ในปี 2550

สนองกลยุทธ์ สพท. กลยุทธ์ 1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ และน้อมนำปรัชญาของเสรมฐกิจพอเพียง ความสามานฉันท์ สันติวิธีประชาธิปไตย

ผู้รับผิดชอบ นายบำรุง ภูผายาง และคณะครูโรงเรียนหนองแ้ววิทยา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนหนองแ้ววิทยา

ลักษณะโครงการ โครงการต่อเนื่อง

ระยะเวลาดำเนินการ พฤษภาคม 2552 ถึง มีนาคม 2553

1. หลักการและเหตุผล

ยุวกศกตรกรโรงเรียนหนองแ้ววิทยา เป็นโครงการภายใต้นโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจน ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนโยบายของรัฐบาล คือการน้อมนำเสรมฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดตั้งแปลงลดรายจ่ายตามแนวปรัชญาเสรมฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของยุวกศกตรกร ตามวิถีพอเพียง สามารถช่วยตัวเอง ครอบครัวยุวกศกตรกร นำไปสู่

การพัฒนาของชุมชน ของสังคม และประเทศ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อสร้างและพัฒนาเยาวชนเกษตรกร ตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2.2 เพื่อเยาวชนเกษตรกรผู้ที่ได้รับที่ดินทดลองตาม พ.ร.บ. ในอนาคตได้รู้ “สิทธิ และหน้าที่”

2.3 เพื่อศึกษาพัฒนาสร้างเสริมแหล่งความรู้ การจัดการความรู้ของเยาวชน ในการนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ปรับปรุงหลักสูตรในการบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนการสอน โดยยึดหลัก คุณธรรมนำความรู้ ความสามัคคี สันติวิธี ประชาธิปไตย

3. ลักษณะโครงการ/กิจกรรม

เป็นการสร้างและพัฒนากลุ่มเยาวชนเกษตรกร ในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยมีกิจกรรมดังนี้

3.1 จัดตั้งกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในโรงเรียน

3.2 เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกร

3.3 โรงเรียนจัดกิจกรรมสอนเสริม/ฝึกอบรบ “สิทธิ และหน้าที่” เพื่อเสริมสร้างวินัย

3.4 จัดให้เยาวชนเกษตรกรศึกษาดูงาน เรียนรู้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเยาวชนเกษตรกร โรงเรียนหนองแซงวิทยา สมาชิก 40 คน

5. แนวทางการดำเนินงาน

5.1 สร้างและพัฒนาเยาวชนเกษตรกร โรงเรียนหนองแซงวิทยา 40 คน

5.2 สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการจัดการระหว่างโรงเรียน เยาวชนเกษตรกร และครอบครัว

เกษตรกร

6. ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 - มีนาคม 2553

7. ปฏิทินการปฏิบัติงาน

- 7.1 วางแผน กำหนดปฏิทิน สร้างสื่อ เครื่องมือ วิธีการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล
- 7.2 ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล
- 7.3 สัมมนาสรุปเสนอผลการติดตาม ตรวจสอบ
- 7.4 นำผลการสัมมนาสรุปเสนอผลการติดตามผล ไปปรับปรุงและพัฒนา สื่อ เครื่องมือ วิธีการในการติดตามผล ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศ

8. งบประมาณ

- 8.1 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) 20,000 บาท
- 8.2 โรงเรียนดำเนินการ 10,000 บาท
- 8.3 ครอบครัวยุวเกษตรกร 1 ราย 10,000 บาท

9. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

โรงเรียนหนองแซ่วิทยา

10. หน่วยงานสนับสนุน

- 10.1 ส่วนราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 10.2 ส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 11.1 ยูวเกษตรกรได้รับความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการประกอบอาชีพ

เกษตรกรรมตามแนวหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

11.2 ยุวเกษตรกรได้รับความรู้ “สิทธิ และหน้าที่” มีวินัยในการดำเนินชีวิต

11.3 เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน กลุ่มยุวเกษตรกร และครอบครัว ในการสร้างแหล่งความรู้ การจัดการความรู้โดยการนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

มยุรี พิมพ์สุวรรณ (2545 : 111) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานและความต้องการ แนวทางการดำเนินงาน โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ใน โรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียงสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ นักเรียนในโครงการมีการดำเนินงาน โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ใน โรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีการดำเนินงานระดับปานกลางทุกด้าน และโรงเรียนแกนนำ มีความต้องการแนะแนวโครงการทฤษฎีใหม่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เสกสรร สามสี (2545 : 84) ได้ทำการวิจัยการประเมินโครงการเกษตรแบบ เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ใน โรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่าด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของโครงการ มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง กระบวนการดำเนินงานโครงการ ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านผลผลิตของโครงการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

สังคม รังทอง (2549 : 92) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทฤษฎี ใหม่สู่การเรียนรู้มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องการเพาะเห็ดจากวัสดุท้องถิ่น โดยใช้โครงงาน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องการเพาะเห็ดจากวัสดุท้องถิ่น โดยใช้ โครงงานมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.29/ 88.56 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0. 7818 ผู้เรียน มีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 78. 18 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน อยู่ในระดับมาก และผลของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย ด้านผู้เรียนนักเรียน มีความสุขตื่นต้นในการเรียนสามารถรู้จากสภาพจริง ด้านการกิจกรรมการเรียนเป็นการพัฒนา

คุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการทำงาน มีความรับผิดชอบ มีนิสัยรักการทำงาน มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้านการสื่อสารเรียนเป็นของจริง มีการวัดผลที่หลากหลาย นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และด้านการวัดและประเมินผล มีการประเมินผลจากสภาพจริง ประเมินอย่างต่อเนื่องสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้

สมบุญ บุติมาลย์ (2548 : 73) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาบุคลากรในการดำเนินเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่ โรงเรียนบูรณวิद्याคม อำเภอจอมพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาตามวงรอบที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการครู ผู้ปกครอง และผู้เข้าร่วมการอบรมยังขาดทักษะในการนำความรู้ไปสอนนักเรียนและมีเวลาน้อย ขาดแหล่งน้ำในการนำมาทำด้านการเกษตร และมีน้ำไม่เพียงพอตลอดฤดูกาล ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ตามกระบวนการที่เกิดจากปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ทำให้ครูและผู้เข้าร่วมอบรมมีความเข้าใจในการทำโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่ ครูสามารถนำความรู้ไปใช้สอนนักเรียนให้ดำเนินการตามโครงการเพื่อลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวและเป็นการเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เพิ่มรายได้ในครอบครัวไม่เป็นภาระแก่สังคม จึงถือได้ว่าการพัฒนาบุคลากรในการดำเนินการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่ ประสบผลสำเร็จในการใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle)

กนกวิชต์ วงษาบาล (2549 : 113) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านหนองหัวช้าง อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (A-I-C) สามารถปรับปรุงพัฒนาการจัดสาระการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ เทคนิคการนำเข้าบทเรียน การสรุปบทเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้เครื่องมือการวัดผลได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย ความรู้และทักษะที่ต้องการวัดส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สูงขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนัก และเห็นความจำเป็นในการปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณสมบัติดังกล่าว จึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่” และ “เศรษฐกิจพอเพียง” เข้ามาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน โดยนำเข้ามาสู่การเรียนรู้โดยตรงในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษา และกลุ่มวิชาการงานอาชีพในระดับมัธยมศึกษาภายใต้โครงการ “เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนว

พระราชดำริทฤษฎีใหม่ โดยบูรณาการการเรียนรู้ในทุกกลุ่มประสบการณ์ และทุกวิชา โดยคาดหวังว่า เมื่อโรงเรียนนำ “ ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง ” แล้วเราจะได้เห็นนักเรียนที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ และนำความรู้ทักษะกระบวนการ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จนมีความสุขในการดำรงชีวิตตามแนวความคิดของเศรษฐกิจแบบพอเพียง เมื่อเราพิจารณาหลักการสำคัญของ “ ทฤษฎีใหม่ ” แล้วจะพบกระบวนการหลายกระบวนการเช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่สำคัญหลายประการ แต่กระบวนการที่สำคัญและชัดเจน คือ กระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบและครบวงจรรวมทั้งการนำแผนนั้น ไปปฏิบัติจริง เพื่อการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

สมพงษ์ บุญอยู่ (2549 : 119) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเกษตรแบบพอเพียงตามแนว ทฤษฎีใหม่ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเม็กดำ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคามเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเกษตรแบบพอเพียงตามแนว ทฤษฎีใหม่ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวงรอบที่ 1 และในวงรอบที่ 2 มีผลการสังเกตพฤติกรรม การเรียนของนักเรียน หลังเรียนในวงรอบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยในวงรอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผู้เรียนมีพฤติกรรม การเรียนดีขึ้นทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการอภิปราย ด้านการแก้ปัญหา ด้านการเสนอผลงานและด้าน คุณสมบัติทั่วไป

ธีรพงศ์ ปุกสันเทียะ (2546 : 113) ได้วิจัย การศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างความคิดรวบยอดที่ตรงกัน รองลงมา ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ 2. สภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามทัศนะของข้าราชการครูกับนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าวมากกว่าข้าราชการครู 3. สภาพการปฏิบัติงาน โครงการเกษตร

แบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน และ นักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความคิดรวบยอด ที่ตรงกัน ในเรื่อง ค่านิยม ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยผู้บริหาร โรงเรียน มีความคิดเห็นว่ามี การดำเนินงานดังกล่าว มากกว่า ครูผู้สอน และนักเรียน 4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนที่ รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน และนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ คือ โรงเรียน ขาด งบประมาณ ควรมีการนิเทศอย่างจริงจัง และ โรงเรียนต้องการครูที่มีความรู้ทางด้านการเกษตร

ชวลิต จันทร์ศรี (2550 : 90-92) ได้วิจัยเรื่องสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียน ตามแนวคิดของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากพิจารณาเป็นสาระอยู่ในระดับมากที่สุด 4 สาระคือ เงื่อนไขคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความขยัน ด้านการแบ่งปัน และด้านความอดทน ส่วนสาระการเรียนรู้อื่น ๆ อยู่ในระดับมากทุกสาระ โดยครูช่วงชั้นที่ 1 เห็นว่าสาระการเรียนรู้เฉพาะช่วงชั้นที่ 1 ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายสาระการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 สาระคือ การทำความสะอาดร่างกาย และการใช้สิ่งของที่มีอย่างประหยัดและคุ้มค่า ส่วนสาระการเรียนรู้อื่น ๆ อยู่ในระดับมากทุกสาระ ครูช่วงชั้นที่ 2 เห็นว่าสาระการเรียนรู้เฉพาะ ช่วงชั้นที่ 2 ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายสาระการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 สาระ คือ ชีวิตมีคุณค่า ภูมิปัญญาของชุมชน ส่วนสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกสาระ ครูช่วงชั้นที่ 3 เห็นว่าสาระการเรียนรู้เฉพาะช่วงชั้นที่ 3 ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายสาระการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 สาระ คือ บ้านคือวิมานของเราและชีวิตสดใสในชุมชนนำอยู่ ส่วนสาระการเรียนรู้อื่น ๆ อยู่ในระดับมากทุกสาระ ครูช่วงชั้นที่ 4 เห็นว่าสาระการเรียนรู้เฉพาะช่วงชั้นที่ 4 ที่จำเป็นต่อ การเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายสาระการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 สาระคือ สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม และ เศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน ส่วนสาระอื่น ๆ อยู่ในระดับมากทุกสาระ โดยเรียงลำดับจากความถี่ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงช่วง ชั้นที่ 1คือ วัฒนธรรมไทยภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีสารสนเทศและการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ สารการเรียนรู้เฉพาะช่วงชั้นที่ 2 คือ ภาษาอังกฤษกับเศรษฐกิจพอเพียงและการปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ สารการเรียนรู้เฉพาะช่วงชั้นที่ 3 คือการรู้รักสามัคคี การอยู่ดีกินดี และกิจกรรมสหกรณ์ ตามลำดับและ สารการเรียนรู้เฉพาะช่วงชั้นที่ 4 คือ จิตสำนึกสาธารณะ

นฤมล แก้วป้อม (2551 : 121-124) จากการศึกษาลักษณะวัฒนธรรมองค์การของมหาวิทยาลัยแม่โจ้โดยรวม พบว่าวัฒนธรรมองค์การของมหาวิทยาลัยแม่โจ้จำแนกตามรายลักษณะสร้างสรรค์ ลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชาและลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าวอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาจำแนกตามขนาดของหน่วยงานพบว่าหน่วยงานขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีวัฒนธรรมองค์การลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าวต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยองค์การขนาดใหญ่ มีลักษณะวัฒนธรรมองค์การตั้งรับ-ก้าวร้าวมากกว่าองค์การขนาดเล็กส่วนวัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ และลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชานั้นหน่วยงานขนาดใหญ่และหน่วยงานขนาดเล็กมีวัฒนธรรมองค์การลักษณะทั้งสองลักษณะดังกล่าว ไม่ต่างกันบริบทด้านการบริหารจัดการความรู้ พบว่า สภาพการบริหารจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 กล่าวโดยภาพรวมได้ว่า การบริหารจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ยังต้องได้รับการพัฒนาและการสนับสนุนในหลายๆ ด้านดังจะเห็นได้จากการศึกษาพบว่าบริบทด้านแนวปฏิบัติการจัดการความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ด้านการสนับสนุนให้มีการบริหารจัดการความรู้ภายในหน่วยงานด้านความเหมาะสมของคณะกรรมการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้านงบประมาณในการดำเนินงานจัดการความรู้ ด้านกระบวนการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการความรู้ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการสร้างชุมชนนักปฏิบัติของบุคลากรในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ อยู่ในระดับปานกลางแสดงว่า สภาพการบริหารจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ยังไม่กระจายวงกว้างสู่การดำเนินงานในหน่วยงานทั้งในระดับคณะ/สำนัก/ศูนย์/โครงการจัดตั้งต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยและในระดับผู้บริหารทุกระดับเท่าที่ควร และในระดับคณะ/สำนัก/ศูนย์/โครงการจัดตั้งก็ไม่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการจัดการความรู้ ขั้นตอนกระบวนการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของคณะ/สำนัก/ศูนย์/โครงการจัดตั้งภายในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรต่อกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน อันได้แก่ (1) การค้นหาความรู้ (2) การสร้างและแสวงหาความรู้ (3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (5) การเข้าถึงความรู้ (6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และ (7) การเรียนรู้จากการศึกษาวัฒนธรรมองค์การของมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหาร

จัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พบว่า วัฒนธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา และลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าวมีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารจัดการความรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การค้นหาความรู้ ขั้นที่ 2 การสร้างและแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 3 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ขั้นที่ 4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ ขั้นที่ 5 การเข้าถึงความรู้ ขั้นที่ 6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และขั้นที่ 7 การเรียนรู้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มอนเตรา (Montera. 1997: 3768-A) ได้ศึกษาโครงการเปลี่ยนแปลงชุมชนและการศึกษา โดยเน้นการศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษาโอจา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการวิเคราะห์การพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชนในช่วงระยะเวลา 4 ปีแรกของโครงการ โดยจำแนกความสัมพันธ์ออกเป็น 3 ด้านคือ (1) ธรรมชาติของกิจกรรมที่ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วม (2) ทักษะของครูเกี่ยวกับครอบครัวและชุมชน และ (3) ความเชื่อมโยงระหว่างการดำรงชีวิตในชุมชนกับการดำรงชีวิตตามหลักสูตรของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ธรรมชาติโดยรวมของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวและชุมชนได้เปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งค่อยเชื่อมโยงประสานงานกัน ไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการศึกษา ครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการที่ดีขึ้นในการเปลี่ยนแปลงจำนวนมากภายในความสัมพันธ์

จาบาเตย์ (Djabatey. 1999 : 4496-A) ได้ศึกษาการวางแผนการใช้ที่ดิน พื้นที่ว่างเปล่า และเศรษฐกิจของชุมชน : บทบาทการเกษตร ในเขตชุมชนเมืองอาครา (Accra) ประเทศกานา(Ghana) พบว่า วิธีการของแผนการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ก่อให้เกิดปัญหาสำหรับผู้คนที่อาศัยในเขตกานานับล้านคน ซึ่งนำไปสู่การทำลายระบบความปลอดภัยในสังคม การตอบสนองต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลำบาก การเพิ่มจำนวนของผู้คนที่อาศัยในเมืองอาครา ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจเปิดเผยว่าการเพาะปลูกในเมืองอาครา สนับสนุนเศรษฐกิจที่สำคัญของชาวบ้านในการประกอบอาชีพ ในรูปของการประกอบการด้านอาหาร การผลิตรายได้ การลดค่าใช้จ่ายในการครองชีพและอื่น ๆ

เพนตินิน (Penttinen. 1999 : 667-C) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อป้องกันระบบน้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรม จากการศึกษาค้นคว้ามีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ผลิต ผู้มีอำนาจในการป้องกันระบบน้ำที่ใช้ในการเกษตร เลือกวิธีการที่เหมาะสมนำไปสู่ประสิทธิภาพทางสิ่งแวดล้อมและทางเศรษฐกิจ การสังเกตจากข้อมูลและวิธีการใช้น้ำ ในวิธีปล่อยน้ำเข้าไปตามสายน้ำ ในพื้นที่ที่มีระบบคอยควบคุมป้องกัน

สิ่งที่ส่งผลต่อการสนับสนุนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้น้ำในปัจจุบันคือ ทิศทางและการเปลี่ยนแปลงสภาพน้ำและการป้องกัน ซึ่งจะเป็นถูกเลือกด้วยเหตุผลที่ขึ้นอยู่กับ ประสิทธิภาพของสิ่งแวดล้อม

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประยุกต์หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อบริหารจัดการ โครงการสานฝันเยาวชนเกษตรกร โดยการจัดการความรู้ สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการและนำความรู้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานนั้น ผู้นำไปใช้ต้องรู้จักการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการขององค์กร และมีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย การบริหารจัดการมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริตมีเหตุมีผล ไม่มีความโลภ

2. การประยุกต์หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำความรู้ ทักษะ กระบวนการ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันจะพบกระบวนการหลายอย่าง เช่น กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ทำให้เกิดเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง